ਸਨਤਕ

57 # ਪੈਗ਼ਾਮ

ਅਕਤੂਬਰ '89 | 4/- ਰੁਪਏ | ਸੰਪਾਦਕ : ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ

ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਹੌਲਨਾਕ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ, ਰੂਪੋਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਾਹੁਣ, ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਨਾ-ਬਦੋਸ਼ ਬਨਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ,

ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰੋ !

ਸਫਾ 2 'ਤੇ

ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੱਤ ਦਰਜੇ ਦਾ ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਨਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਤਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

ਸਫਾ 12 'ਤੇ

ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ'

ਸਫਾ 19 'ਤੇ

ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੌਲਨਾਕ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ

ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰੋ

ਇਕ ਨਕਸਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ—ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.)—ਦੀ ਇਕ "ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ" ਨੇ, ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਕਾ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੈਰਾਨਕੁਨ, ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਜਾਂਗਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ :

"ਲੋਕ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ (ਬਲੈਕ ਕੈਟਸ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਰੇ ਤੇ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੂ-ਪੋਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕੀਤੇ ਪਏ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਖੱਖੜੀ-ਖੱਖੜੀ ਕੀਤਾ ਪਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਗੇਟ/ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨਾਜ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਚਾਰਾ ਤੂੜੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਸਲਾਂ ਸੁਕਾਉਣ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਲੈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਸਮੇਤ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਧਰੇ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਰਹਿ ਕੇ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੇਸ਼, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਜਿੱਤਣ 'ਤੇ, ਖੁਨ੍ਹਾ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਤੇ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਸਿਰਫ ਪੁਲੀਸ ਜਬਰ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਜਬਰ ਤੋਂ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪੁਲੀਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੋਂ ਡਰੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਚ-ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਇਸ ਅਨਰਥ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇਕ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।"

ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਜਬਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਇਸ ਜਬਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿੰਨੇ ਦਰਜਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਜਾਦਾ ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਮਰ ਚੰਦ ਹਰੀਜਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (29 ਸਾਲ) 3 ਅਗਸਤ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਲੈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ 10 ਅਗਸਤ ਤਕ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਦੱਸਿਆ। 11 ਅਗਸਤ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ 'ਪੁਲੀਸ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਧਮੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਗੇਟ ਮੂਹਰੇ ਸੁੱਟ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਨੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਵਾਈ ਦਾਰੂ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਾਨੂੰ (ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ) ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ। ਅਸੀਂ ਜਦ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥੀਕੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪੁਲੀਸ ਜਬਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ। ਪਰ ਬਲਦੇਵ ਅਥਾਹ ਪੀੜਾ ਤੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਾ 13 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਿਆਲੀ ਦੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨੌਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬੇਟਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੋਨਾ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲੀਸ ਫੜਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੁਝ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਨਾ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਘੁਮਣ ਖੁਰਦ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਭੰਡੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ, ਧਰਮਜੀਤ ਪੁੱਤਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 28 'ਤੇ)

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ 20 ਸਤੰਬਰ ਦਾ ਇਜਲਾਸ

ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਨਰੋਈ ਸੇਧ ਦੇਣ 'ਚ ਅਸਫਲ

ਮਹੀਨੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਧੂਮ ਧੜੱਕੇ ਨਾਲ ਧੁਮਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਜਲਾਸ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਾਮਸਰ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਕੇ ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਲਾਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਇਜਲਾਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਜਲਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਮੁਲ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਜਲਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਿਖੇ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਨ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਲਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਾਮਸਰ ਵਿਖੇ ਲੈ ਗਏ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਟਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਤਿੱਖਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਮਰਕੋਟ ਦੀ ਬੀਬੀ ਰਛਪਾਲ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਲਟੋਹਾ ਥਾਣੇ 'ਚ ਪੁਲਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਬਰ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਆਲਮਗੀਰ ਵਿਖੇ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਅੰਦਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੜਤਾਲ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ ਰਖੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਗੋਲ ਮੋਲ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁੱਟਰ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੜੇ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਰਖੇ ਸਨ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਤੌਰ'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਤੀਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਖੁਲੇ ਇਜਲਾਸ'ਤੇ ਬੁਢਾਪਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 80ਵਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕੱਠ 'ਚ ਪੱਕੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਅਜੀਤ ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ "ਇਸ ਭਰਵੇਂ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਪੇਂਡੂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸੀ ਉਥੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਜਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ।"

ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 20 ਸਤੰਬਰ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਏਕਤਾ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਬੁੱਟਰ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪਬਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੁਟਰ ਧੜੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਬਜਾਰੂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਸੁੱਟਣ ਕਾਰਣ, ਇਹ ਧੜੇ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 20 ਸਤੰਬਰ ਦਾ ਇਜਲਾਸ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੀ ਇਜਲਾਸ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਅਗਾਂਹ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਇਕ ਮੁੱਠ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਚਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਧੜੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਅਖਬਾਰੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਦੇ ਪਿਛੇ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਬੀ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਪੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ "ਇਥੇ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਖੋਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਏਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ," ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰਿਆਂ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਕੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਚਾਰੇ ਧੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ

ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖ ਸਕਣ ਤਾਂ 'ਬੜੀ ਫਤਿਹ' ਹੋਵੇਗੀ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਰੋਡੇ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਰੋਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੋਡੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਰਹੀ । ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹਨਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਟੱਕਰ ਘੱਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੰਡਾਈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤਿੱਖੀ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਆਪਸੀ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਹਿਸਾ ਦੋਫਾੜ ਚੋਫਾੜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ 20 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਅਤਿਆਚਾਰ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਜਬਰਦਸਤ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣਗੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਧੋ ਹੁਣ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਇਹਨਾਂ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜੁਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਂਦਾ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਭਾਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਏਨੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿ 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਇਕ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ—ਬੀਕੋ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿੱਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੀ. ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਨਵੇਂ' ਐਸ.ਐਸ. ਪੀ. ਨੇ ਇਸ ਬਦਨਾਮ ਟਾਰਚਰ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਇਥੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 19 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਵਲੋਂ ਪੁਲਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਅਜਲਾਸ ਵੱਲੋਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਇਜਲਾਸ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕਲ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੱਦੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰੋ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵਰਗੀ ਨਿਰਸੁਆਰਥ. ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲ ਨੂੰ ਇਸੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਜਦੋਜਹਿਦ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਤਾ (ਭਾਵੇਂ ਗੋਲ-ਮੋਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਹੀ) ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਾ ਵੀ ਮਤੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁੜਦਾ। ਮਤੇ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਤਾ ਧੱਕੇ-ਧਕਾਏ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਵਸ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਅਚੰਭੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ ਕਿ "ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੌਮ ਕੋਲ ਇਕ ਇਕ ਆਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੋਰਖਿਆਂ ਕੋਲ ਇਕ ਆਗੂ ਸੀ—ਘੀਸ਼ਿੰਗ-ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਕੋਲ ਇਕ ਆਗੂ ਸੀ —ਮਹੰਤਾ—ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਮੀਜ਼ੋਆਂ ਕੋਲ ਇਕ ਆਗੂ ਸੀ —ਲਾਲਡੇਂਗਾ—ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਅੱਜ ਇਕ ਆਗੂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।" ਜੰਮੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤੀ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ। ਬੈਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕਿਉਂਕਿ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੰਮੂ ਦੀ ਸਪੀਚ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਗੱਦੀਆਂ ਸਾਂਭੀਆਂ ਹਨ। ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀ, ਜੋ ਕਿਰਤ (ਭਾਵ ਭਾਈ ਲਾਲੋਆਂ) ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ'ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਮਤੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਤੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮਤੇ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਹਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ

ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਰੋਲ

ਜਦੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ 'ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘੇਰਾਓ' ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੀ. ਆਰ. ਓ. (ਪਰਚਾਰਕ) ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। 6 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਲੰਘਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਰੇਅ-ਰਿਬੇਰੋ-ਗਿੱਲ ਜੁੰਡਲੀ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਬਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਕਦੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਨਜਾਇਜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖੀਆ 106 ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 6 ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਘੇਰਾਉ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜਬਰ ਨਾਮਾਤਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਈ ਬਿਆਨ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਭਾਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ 6 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਭ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਹੈ ? ਰਾਗੀ ਨੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘੇਰਾਉ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਲਿਆ? ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੀ.ਆਰ.ਓ. (ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ) ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ ? ਅੱਜ ਵੀ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 3-4 ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10-12 ਤਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 25 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਰੀਬ 90 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁੱਚੜ ਘਰਾਂ 'ਚ ਕੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਯਰਗ਼ਮਾਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਟੋਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਮੁਚੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਹਿਰਾਸਤ'ਚ ਰਖੀਆਂ 106 ਔਰਤਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, (ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਵੀ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਦਿਤੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਬਿੱਲਕੁਲ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਬੀਬੀਆਂ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ 'ਤੇ ਅਣ-ਮਨੁਖੀ ਜਬਰ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ?

ਜਿਉਂ ਹੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ 'ਤੇ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਐਸ਼. ਐਨ. ਪੀ. ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਵਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਪੀ ਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲਈ ਅਸਰ ਕੀਤਾ। 8 ਮਾਰਚ 1989 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਬਾਰੇ 'ਨਾਰੀ ਮੰਚ' ਵਲੋਂ 'ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ' ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 8 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਾਰੀ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਸ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਸ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ, ਨਾਰੀ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜੇ, ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਮ ਲ) ਪੈਗਾਮ ਗਰੁਪ ਤੇ ਸਿਖ ਲਾਇਰਜ਼ ਕੌਂਸਲ ਵਰਗੀਆ ਅਨੇਕਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ

ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਪਸ਼ੂ-ਪੁਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਵਲੋਂ ਢਾਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਗੁੱਸਾ ਉਬਾਲੇ ਖਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਸਾਖ ਨੂੰ ਠੁਮਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚੋਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਟਾਲੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਪਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਭਰਵੇਂ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰੇਰਿਆ ਤੇ ਰਾਗੀ ਨੇ 8 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਮਾਰਿਆ।

ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਚੱਕੀ 'ਚ ਪਿੱਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਬਹੁੜਿਆ ਮੌਕਾ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਜਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਰਾਗੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਖਤ 'ਚ ਪਾਇਓ ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਸਾਖ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਸੀ। ਏਡੇ ਭਰਵੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀਆਂ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਭਰੀ ਨਫਰਤ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਿੱਲ ਗਏ। ਇਸ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿੱਤੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਖੇ ਪਰਤਿਆਏ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਬਦਲੀ ਨਾਲ ਰਾਗੀ ਨੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅ-ਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਗੀ ਵਲੋਂ ਘੇਰਾਓ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਧੱਕਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ।

ਘੇਰਾਓ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਹਾਸੋ ਹੀਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਬਦਲੀ ਨਾਲ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਾਲ 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ' ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਗੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤੀ ਕਾਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਘੇਰਾਓ 'ਚ ਗੜਬੜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਹੀ ਥੋਥੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਹੀ "ਬੇਕਸੂਰ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ 'ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਜਬਰ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਬੀਬੀਆਂ 'ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਆਉਂਦੀ? ਰਾਗੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖੀਆਂ 106 ਬੀਬੀਆਂ ਰਿਹਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ?

ਘੇਰਾਓ 'ਚ ਗੜਬੜ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਘੇਰਾਓ 'ਚ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਗੀ ਵਲੋਂ ਘੇਰਾਓ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਬਹਾਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਬਦਲੀ (ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ) ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਜੋਂ ਉਚਿ-ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਦਸ-ਦਸ ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਸਿਖ ਨੌਜ-ਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਇਹ ਤਰਕ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਧੁਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਘੇਰਾਓ 'ਚ ਗੜਬੜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਏਨੀਆਂ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕੱਠ 'ਚ ਗੜਬੜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਜਨਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਲਾ ਕੇ ਜਨਤਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਨੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੀ. ਆਰ. ਓ. ਦਾ ਰੋਲ ਕਿਉਂ?

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਰਾਗੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ 'ਘੇਰਾਓ ਦੇ ਸੱਦੇ' ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਧੱਕਾ ਲਗਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 10 'ਤੇ)

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਲੰਕ

ਰੋਗੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਮਦਹੋਸ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਣਮਨੁਖੀ, ਜਾਂਗਲੀ ਜਬਰ ਢਾਹੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਬਹੁਤ ਘਟ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਵਹਿਸ਼ੀਅਤ ਦੀ ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਪਸ਼ੂਬਿਰਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੀਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਸਹੀ ਸੋਚਣੀ ਵਾਲਾ ਮਨੁਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਨਕਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਰੋਜਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰੋਗੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ 21 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਜੱਗਬਾਣੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ'ਚ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਐਸ. ਐਸ ਪੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੇ ਜਿਸ ਪਸ਼ੂਪੁਣੇ ਦੀ ਸਾਰੇ ਤਬਕੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫਪਸੰਦ ਹਲਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਉਹਨਾਂ ਚੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੇ ਪਸ਼ੂਪੁਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਉਣ ਤੇ ਭਰਾ ਮਾਰ ਲੜਾਈ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ, ਜੱਗਬਾਣੀ ਤੇ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਜੇ ਚੋਪੜਾ ਵੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਝਲਕ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ, ਬਹੁਤ ਅਣਮਨੁਖੀ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਪੰਚਾਂ, ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਸੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੰਮਾ ਪਾ ਕੇ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ। ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਟਵਾਇਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਬਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੋਟਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ।

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, ਜਨਸੱਤਾ ਅਤੇ ਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਰਗੀਆਂ ਰੋਜਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਨਾਲ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਬੀਕੋ ਬੁੱਚੜਘਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਵਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹਨਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਜਣਨਅੰਗਾਂ ਤੇ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਗੇਲੀਆਂ ਰਖਕੇ ਉਤੇ ਅੱਠ ਅੱਠ ਪੁਲਸੀਏ ਚੜਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਆਪ ਇਹਨਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਤੇ ਸਮੇਤ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛ ਗਿਛ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਲੱਤ ਤੋੜ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਖੁਦ ਥੱਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਦਾ ਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਝਲਕ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ? ਇਹੀ ਸਖਸ਼ ਬਟਾਲੇ ਵਿਚ ਬੇਕਸੂਰ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜਬਰ ਢਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੋਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ਼ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਵੀ ਜਾਂਗਲੀ ਪੁਣੇ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪੁੱਠੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ, ''ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ 'ਨਾਰੀ ਮੰਚ ਪੰਜਾਬ' ਵਲੋਂ 8 ਮਾਰਚ 1989 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਵਿਖੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ' ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਪਿੰਡ ਸਾਰਚੂਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤੋਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸੱਖਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਖੇਧ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ''ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ, ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਚੰਗੇ ਪਹਿਲੂ ਮਾੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ 'ਚ ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਬੀਬੀਆਂ 'ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਗਿਰੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾਉਣ ਤਕ ਨਿੱਘਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਕਲਮ ਵੀ ਕੰਬ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਲੰਕ

ਇਹ ਸਖਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਦਨੁਮਾ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪਸ਼ੂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮਿਨਿਸਟ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਬੇਸ਼ਰਮ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਰਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਜਿਹੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਮੁੜ ਮਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ। ✠

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ ਦਾ ਤੀਜਾ ਤੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਛਾਪ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ, ਸਵੈਮਾਣ ਤੇ ਗੈਰਤ ਦਾ ਨਿਧੜਕ ਬੁਲਾਰਾ, ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ, ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਵਾਲੇ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ' ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਮਾਸਿਕ 'ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ' ਨੂੰ ਆਏ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਰਾਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਕਰਕੇ ਛਪਾਈ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਨੂੰ 'ਬਲੈਕ' 'ਚ ਹੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਧੂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪਰਚੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਿੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਵੀ ਹੁਣ ਤੋਂ 35 ਦੀ ਥਾਂ 50 ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੀ-ਆਰਡਰ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ।

ਅਦਾਰਾ, ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ, ਚੰਦਾ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ :

ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਘਰ, ਸਕਰੌਦੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ 148026

ਅਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਟਰੱਸਟ, ਢੁੱਡੀਕੇ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ'' ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਰਾਹੀਂ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਕੈਨੇਡਾ, ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 400 ਰੁਪਏ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜੀ ਹੈ ਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਚੰਦੇ ਭਰਾਉਣ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਜੁਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰਵੈਰ, ਮੰਡੀਕਲਾਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 100 ਰੁਪਏ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਜੀ ਹੈ।

ਜਨਰਲ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ 'ਚ ਪਸਰੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

'ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਣਾਅ ਭਰੀ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤਾਬੱਧ ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਰਖਣ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਨਰਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਇਹੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ 'ਚ ਪਸਰੀ ਬਦਜ਼ਨੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਪਰਚੇ 'ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ' ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕ ਚੀਫ ਆਫ ਦੀ ਆਰਮੀ ਸਟਾਫ ਜਨਰਲ ਸੁੰਦਰਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਬਾਤ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛੋ ਜਿਹੇ ਸਵੀਡਨ ਤੋਂ ਖ੍ਰੀਦੀਆਂ ਬੋਫੋਰਜ਼ ਤੋਪਾਂ 'ਚ 64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਲਾਲੀ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਤੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅੜਿੱਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਜਨਰਲ ਹਿਰਦਯ ਕੌਲ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ 'ਚ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਬਦਲੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤ:। ਹਿਰਦਯ ਕੌਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੁਰਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਭਟਨਾਗਰ ਕੋਲ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਨਰਲ ਕੌਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ 'ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਗੁਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੀ।

ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਟੀ ਦੀ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਢ-ਗਾਂਢ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਸਰ ਰਹੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਰਲ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਸਲ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੰਕਟ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਜ਼ਾਹਰਾ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿੱਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਸਿਵਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਰੇੜਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹਕੂਮਤੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤਿੜਕਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ

ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਣ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਬਹਿਸ 'ਚ ਖਿੱਚੀ ਲਿਆਈ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਐਸ. ਕੇ. ਸਿਨਹਾ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਿਰਦਯ ਕੌਲ, ਲੈਫ. ਜਨਰਲ ਮਾਇਆ ਦਾਸ, ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਤੇ ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਪਤਾਹਿਕ ਮੇਨਸਟਰੀਮ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜਰਨਲਿਸਟ ਨਿਖਲ ਚਕਰਵਰਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜ ਮੈਸਾ 'ਚ ਜਨਰਲ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਹਿਸ਼ ਨੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚੋਂ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖੁਰ ਰਹੀ ਸ਼ਾਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਲਿਟੇ ਤਾਮਿਲ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਡਾਵਾਂ ਡੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ 'ਚ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸੁਆਲ ਖੜੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿਵਲ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਵਿਰੋਧ

ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ 'ਚ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨਸ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਔਖੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਸਰਮਾਏ'ਤੇ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਰਮਟਾਂ,ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਇਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਸਿਵਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨ 'ਚ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਬੜੌਦਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਰੇਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸੀ ਬੀ. ਆਈ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਤਰੇ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਵਰਗੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਕੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕਰੋੜਪਤੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰੰਗਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਸਫਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)
(ਸਫਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਖ ਵੀ ਬਚਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿੱਲ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਐਕਸ਼ਨ ਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਬਰ ਨੂੰ ਨਾਮਾਤਰ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਲਈ ਖਾੜਕੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਠੋਸਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਬਰ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 8 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਹੋ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਖਾੜਕੂ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਗੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ☩

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ

☩ ਜੋ 4 ਅਗਸਤ 1987 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਬਾਰੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤ ਨਾਲ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਜਨਰਲ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਨਰਲ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧਵਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

☩ ਜਿਸ ਦਸਤਾਵੇਜ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਟੇਕੂ ਲੀਹ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਕਪਟੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਦਾਨੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਗੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ, ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾ ਦੋਨੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਪੈਗ਼ਾਮ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਅਹਿਮ ਟਿੱਪਣੀ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇਗੀ।

'ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇਸ' ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰੇਰਿਆ ਸੁਨਾਮ ਦਾ ਮਸ ਫੁੱਟ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੈਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇਸ ਅਣਖੀਲੇ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਉਵੇਂ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ।

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕੌਮੀ ਐਗਜੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਸਪੂਤ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ 'ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ' ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੈਰਤ, ਅਣਖ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਫੰਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ) ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ : ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹੋਸਟਲ, ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 59-ਸੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਮਾਲਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਸੰਪਾਦਕ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੇ ਜੇ. ਜੇ. ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਛਪਵਾਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ

ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ !

ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਤਾਲਮੇਲ ਸਕੱਤਰ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ

ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਨੰ: 5/1861 ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਇਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਤੀ, ਜ਼ਬਤ ਆਦਿ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਰਖੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਵਲੀ 1934 ਇਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਇਹ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਅਰਥਾਤ ਮਰਦ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਹੀ ਭਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਪੰਖੇਰੂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਭਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਉਤੇ ਸਥਿੱਤ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹਾਂ ਉਤੇ ਲੱਗੀਆ ਹਲਟੀਆਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਝੋਟੇ (ਸੰਢੇ) ਜ਼ਰੂਰ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ, ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਮਾਸਕ ਤਨਖਾਹ ਬਰਾਬਰ ਅਲਾਊਂਸ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਾਲੀ 'ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ' ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਰੀਬ 25-30 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਡੰਗਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਂਝ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ 1980'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ (ਜਿਸਕੀ ਮਾਂ ਉਸ ਸੇ ਛੀਨ ਲੀ ਗਈ) ਦੇ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਕੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਕ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪਰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲੋਂ ਤਾਂ ਲਗਭਗ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਜਾਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅਮਕੇ ਸਿਖ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਰਾਂ ਨਾਲ ਥੱਲੇ ਸੁਟਕੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਤੋੜ ਦਿਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਠੁੱਡ ਮਾਰਕੇ ਪੱਟ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਚੀਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਇਉਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਈ ਥਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ, ਨੰਗਿਆ ਕਰਕੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਜੇ ਉਹ ਦੇਵ-ਨੇਤ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਉਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਕੇ ਗਰਭ ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਗਰਭਵਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਗਨ ਕਰਕੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਭਯ ਮਨੁਖ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹੋਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੀ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਟੇਜ ਮਨੁੱਖ ਜੂਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਸ਼ੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 21 ਅਗਸਤ 1989 ਨੂੰ ਪਰਭਾਤ ਫਾਈਨੈਂਸਰਜ਼, ਨੇੜੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਲਹੂ ਪੀਣੇ ਡੰਗਰਾਂ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬਧਿ-ਆਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਕੇ ਢੁੱਡ ਮਾਰਨੇ ਜਾਂ ਖੁਰ ਮਾਰਨੇ। ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ, ਇਹਨਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਪਸ਼ੂ ਇਹ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਲੱਗੇ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਕਿ ਪਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਭਲਾ ਭੜੂਓ, ਭਜਾਓ ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ।

ਦੋਹਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਸ 21 ਅਗਸਤ ਨੂੰ 3 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਪਿਛੇ ਵਿਲਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ? ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵਲੋਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 14 'ਤੇ)

ਜਦ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹਾਕਮਾ ਦਾ

ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਰੰਗ ਉੱਘੜ ਆਇਆ

ਵਾਇਕੰਮ ਕੇਰਲਾ ਦਾ ਇਕ ਮਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਕਸਬਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਵਰਤਾਰਾ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਬੜਾ ਹੀ ਗੈਰ-ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ।

ਪੁਲਸ ਨੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰੇ 'ਚ ਵਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਥੇ ਕੋਈ 'ਐਟਮ ਬੰਬ' ਫਟਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਵਰਦੀ-ਧਾਰੀ ਤੇ ਚਿੱਟ ਕਪੜੀਏ ਪੁਲਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈਆਂ, ਇਕੱਠ 'ਤੇ ਝਪਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ।

ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਉਭਰੀ ਇਨ-ਕਲਾਬੀ ਜਥੇਬੰਦੀ (ਜਿਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਂਉ ਦਲਿਤ ਜਾਗਰਤੀ ਫਰੰਟ ਬਣਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਤੋਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਪਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸਿਖਰ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਾਇਕੰਮ ਵਿਖੇ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਸਾੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦਲਿਤ ਜਾਗਰਤੀ ਫਰੰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਠੋਸ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਦਾ ਦਲਿਤ ਤੇ ਔਰਤ ਵਰਗ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਉਘਾੜਿਆ। ਇਹ ਮਨੂੰ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਨੂੰ ਦੇ ਔਰਤ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤੇ ਤੁਅੱਸਬੀ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਹਰ ਜ਼ੁਰਤਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਮਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਨਫਰਤ ਜਾਗ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ 'ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ' ਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦ ਨੂੰ ਜੜੋਂ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਮਨੂੰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਐਕਸ਼ਨ ਉਲੀਕਿਆ। ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਇਨ-ਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜੁਆਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ 'ਦਲਿਤ ਜਾਗਰਤੀ ਫਰੰਟ' ਦੇ ਇਸ ਐਕਸ਼ਨ-ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਐਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਔਖ, ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ 'ਔਖ' ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਅਗਾਉਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਵਰ-ਗੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਪਰਚਾਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਸਾੜਨ ਵਿਰੁਧ ਚਿਤਾਵਣੀਆਂ ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰ ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗਿੱਦੜ ਭਬਕੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਲਿਫਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

ਵਾਇਕੰਮ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ 60-70 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਈ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਾਇਕੰਮ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਵੀਹਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਗਰੂਰ ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਨਿਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਜੋਕੀ ਹਿੰਦੂ ਪੁਨਰਵਾਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵਾਇਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਹੰਕਾਰ ਗੜ੍ਹੀ ਬਣਾ, ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਉਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੰਕਾਰ-ਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਦੀ ਘਿਰਣਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤ ਜਾਗਰਤੀ ਫਰੰਟ ਨੇ ਜਾਤ-ਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘੁਰਨੇ ਅੰਦਰ ਜਾਕੇ ਪੂਛ ਮਰੋੜਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਅਤੇ ਚੇਤੰਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਮਾਰਕਸ-ਵਾਦੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਹੰਕਾਰਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਤੋਂ ਤਾਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਾਕਫ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ' ਤੇ 'ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ' ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ, ਮਨੂੰ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹਮਖੁਲ੍ਹੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਣ ਦੀ 'ਮੂਰਖਤਾ' ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਹ

ਭਰਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਦੇ ਨੌਜੁਆਨ ਫਰੰਟ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਐੱਫ ਆਈ.) ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਚੇਂਬੂ ਵਿਖੇ ਪਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਦਲਿਤ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੌਲੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਬਰਦਾਰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਦੇ ਚਾਂਭਲੇ ਹੋਏ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਖੂਬ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ 'ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ' ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਦ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੁਲਸੀ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ 'ਕੱਠ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਲਿਆ। ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਦਿਤੀ ਕਿ 'ਮਨੂੰ ਸਮਿਰਤੀ' ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਾੜਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਲਿਤ ਫਰੰਟ ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਰਕੁੰਨਾ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚਤੁਰਾਈ ਵਰਤਕੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾੜਕੂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤੇ ਨੇ ਫੁਰਤੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ, ਰੈਲੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ 100ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਪਹਿਰਾ ਜਮਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ 'ਕੱਠ 'ਚੋਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਉਠ ਪਈਆਂ। ਤਣੇ ਹੋਏ ਮੁੱਕੇ ਹਵਾ 'ਚ ਲਹਿਰਾ ਉਠੇ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਹਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਗਈ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਵਿਹ ਲਪਟਾਂ ਉਸੇ ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸਨੂੰ ਸੜਨੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਣੇ ਸਾਰੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਛਿਥੇ ਪਏ, ਅਤੇ ਭੜਕਾਹਟ 'ਚ ਆਏ, ਪੁਲਸੀ ਝੁੰਡ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਜਗਾਹ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ ਜਿਥੇ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਦੀ ਚਿਤਾ ਜਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ 'ਕੱਠ ਦੁਆਲੇ ਤਣੀ ਹੋਈ ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਦੀਵਾਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੁਲਸ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਖਾੜਕੂ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਉਹ ਤੋਣੀ ਚਾੜੀ ਕਿ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰਾ ਮੈਦਾਨ ਦਲਿਤ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਇਨ-ਕਲਾਬੀ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ। ਰੋਹ ਨਾਲ ਨਾਹਰੇ ਗੁੰਜਾਉਂਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਾਫਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੌਰ ਸੇਕਣ ਗਿੱਝੇ ਪੁਲਸੀ ਬੁੱਚੜ ਅਜਿਹਾ ਅਪਮਾਨ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕਿਵੇਂ ਸਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਫੌਰੀ ਹੋਰ ਪੁਲਸੀ ਧਾੜਾਂ ਮੰਗਵਾ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਜਲੂਸ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਘੇਰ ਕੇ ਵੱਡਾ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਫਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੁਲਸੀ ਧਾੜਾਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕੁਟਮਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜਨਾਂ ਪੁਲਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪੁਲਸ ਨੇ 60 ਤੋਂ ਉਪਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਉਤੇ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਮੜ੍ਹਕੇ ਤਿਰਚੂਰ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਡੱਕ ਦਿਤਾ। ਪਾਗਲਪਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਭੜਕਾਹਟ 'ਚ ਆਏ ਪੁਲਸੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ, (ਮ.ਲ.) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਕੇ. ਵੇਨੂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਆਰ. ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਵਰਕਰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪੁਲਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੇ 'ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਨਾਲ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਖੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਦੰਭੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ' ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਕਾਬਲੇ-ਜੁਰਮ ਹੈ।' ਪਰ ਜਾਗਰਤ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਇਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦਾ ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਨਾਹ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਤਈ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁਖ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਅਧਿ-ਕਾਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਕੋਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਵਾਲੀ ਪੋਥੀ ਮਨੁਖੀ ਸੋਚ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ) ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਮਾਜੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਵਰਗੀ ਪਿਛਾਖੜੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨਾ ਔਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਅੰਦਰ ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਵਰਗੀ ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਲੇਆਮ ਇਹ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਪਈ ਕਿ ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥ ਨਹੀਂ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਨੇਮਾਵਲੀ ਹੈ।

ਪਰ ਦੰਭੀ 'ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਏ' ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਪੁਨਰਵਾਦ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਕਾਂਗ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਰਗੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਫਾਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਤਿੱਖੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜੀ 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੇਂਗੀ ਫਿਰਕੂ ਨਜ਼ਰ 'ਚ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਧਾਰਮਿਕ ਗਰੰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਹਰਗਿਜ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ। ਸੋ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਛੁਪੇ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ' ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਜਦ 9 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਰਚੂਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ 'ਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਮਰੇਡ ਕੇ. ਵੇਨੂੰ ਨੇ ਗਰਜਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੋਂ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਖਾਤਮੇ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵਿਢਿਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਦੋਂ ਤਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਜਦ ਤਕ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦ ਭਾਵ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਦੇ ਲੂਹਣ ਨਾਲ ਦੰਭੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮਖੌਟੇ ਵੀ ਲੂਹੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿਖ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਪਰਚੰਡ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਮਖੌਟਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਲੀਰੋ ਲੀਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਕੇਰਲਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ 60 ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਪੁਲਸ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਜੁਰਅਤਮੰਦ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ 'ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਬਦਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਗੈਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿਸਿਆਂ ਨੇ 'ਮਾਰਕਸੀ' ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ✠

(ਸਫਾ 11 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਪੁਲਸੀ ਡੰਗਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਟਾਲੇ ਅੱਪੜੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਕਹਿਣਾ, ਮਨੁਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, 'ਬੁੱਚੜਖਾਨੇ', ਜੋ ਬੀਕੋ ਮਿਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਵਿਚ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਫੇਰ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਡੰਡਾ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਤੇ ਅੱਠ ਸਿਪਾਹੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੇ। ਮੋਢਿਆਂ ਦਾ ਮਾਸ ਪਾਟ ਗਿਆ। ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਲਾਠੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਲੱਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ।" ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪੁਲਸੀਏ ਪਸ਼ੂ ਹਨ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ। ਜਗਤ ਗੁਰੂ, ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ, ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ—"ਕਰਤੂਤ ਪਸ਼ੂ ਕੀ ਮਾਨਸ ਜਾਤਿ।" ਇਸ ਹੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੰਜਾਬ ਨਾਰੀ ਮੰਚ ਦੇ ਕਿਤਾਬਚੇ "ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ" ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਪਨ ਬੋਸ,ਰਾਮ ਨਰਾਇਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਅਗਰਵਾਲ ਵਲੋਂ 14 ਫਰਵਰੀ 1989 ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹਨਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਝੁਠਲਾਇਆ।

ਇਸ ਪਸ਼ੂਪੁਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਭਾਵੇਂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਥਾਣਿਆਂ'ਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ ਅੰਦਰ ਅਰਥਾਤ ਮਾਲ ਮੰਡੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬੀਕੋ ਮਿੱਲ ਬਟਾਲਾ. ਦੁਗਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੇ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਥਾਣਾ, ਮਾਈ ਦੀ ਸਰਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੀ.ਆਈ. ਏ, ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉਤੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਪਸ਼ੂ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਖ ਪਸ਼ੂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਿਲ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਚੀਰ ਫਾੜ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲ ਪਾਸ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ✠

ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕਰੋ—ਬੈਂਸ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਬਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਇਨ-ਕਲਾਬੀ ਕਾਰਕੁੰਨਾ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਖਮਾਣੋ ਮੰਡੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਨ-ਫਰੰਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਾਕੇ 'ਚ 500 ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੋਸਟਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਚੇਅਰ-ਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀ-ਅਨ ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਦੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋਲ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਗਨ ਸਿੰਘ ਬਾਲੂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮ ਚੰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁਪ (ਟੀ. ਐਸ.ਯੂ.) ਦੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਸ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਬਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਜਬਰ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾ-ਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਰਹੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਅਧਿ-ਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣਿਆਂ ਅੰਦਰ ਬੇਪੱਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਾ-ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ: ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਾਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਲੜਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਘੱਟਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਉਤੇ ਫੇਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਇਹੀ ਘੱਟਨੇ ਉਹਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੇਰੇ ਜਾਣਗੇ।

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਵਹਿ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਲੜਾਕੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਪਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡੱਟ ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਖੁੱਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਹੈ।

ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਵਲੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋਲ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਲਾਈਨ ਨਕਸਲੀ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਣਾਈ ਸੀ ਉਹੀ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੇਅ ਅਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੁਲਮ ਸੰਗ ਟੱਕਰ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੁਰਾਹਾ ਦਸਿਆ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ।

ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਜਗਨ ਸਿੰਘ ਬਾਲੂ ਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜਬਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵਧੀਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਲਿਤਾਂ 'ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜਬਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਤੇ ਜਾਬਰ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਇਸ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਗੂ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋਕ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਉਠੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਜਬਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠੱਲ ਪਈ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੁਲਸ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਹੋਵੇ,ਫੌਰੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਚਲੀ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪ (ਟੀ.ਐਸ.ਯੂ.)ਦੇ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਉਸਨੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ। ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਦੂਸਰੀਆਂ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸਾਂਝੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੈ, ਇਸ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਬਰਵਾਲਾ ਕਤਲਕਾਂਡ ਦੇ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ 'ਚ

"ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਏ ਫਰੰਟ" ਦਾ ਕਾਰਕੁੰਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਮੋਂਗਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

27 ਅਗਸਤ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਲੋਟ ਨੇੜੇ ਕਬਰਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਟੋਲੀ ਵਲੋਂ 20 ਰੇਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਘਾਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਣਖੀਲੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਦਾ ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਮੋਂਗਾ ਉਰਫ ਬਿੱਟੂ ਵਾਸੀ ਗਿੱਦੜ-ਬਾਹਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏ. ਕੇ. 47 ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਕਾਂਡ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਾਂਤਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ।

'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਜਦੋਂ ਦਾ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਅੰਦਰ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਧੂੜੀ ਜਹਿਰ ਦੀ ਧੂੜ ਨੂੰ ਛੰਡ ਸੁਟਣ ਲਈ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅੰਦਰਲੇ ਜਾਨਦਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਧਿਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅਗਾਹਵਧੂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਮੰਡੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਸੁਲ-ਘਦੀ ਸਵੈਮਾਨ ਦੀ ਚਿੰਗਾੜੀ ਨੂੰ 'ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਮਘਾ-ਭਖਾ ਦਿਤਾ। ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੱਟੂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨੱਚ ਹੀ ਉਠਿਆ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਤੇ 'ਪੈਗਾਮ ਗਰੁੱਪ' ਦੀਆ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਡੱਟਵਾਂ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪੁਲਸ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਹਰ ਅਵਾਜ਼ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਲਲਕਾਰਾ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ' ਅੰਦਰ 'ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰਾਇ ਬਣੀ ਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਮੰਡੀ 'ਚ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਕਾਈ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਭਾਵਪੂਰਤ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੂਦ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਵਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੱਟੂ ਹੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸੱਜਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।"

ਪਰ ਅਫਸੋਸ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸ ! ਕਿ ਇਸ ਹੋਣ-ਹਾਰ ਗੱਭਰੂ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੱਟੂ ਦੀ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ' ਦੀ ਅਣਖ ਇਖੱਤ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੂਪੀ ਕਲੀ ਨੂੰ, ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਖਿਲਾਫ ਜੂਝਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢ 'ਚ ਹੀ ਮਰੁੰਡ ਦਿਤਾ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਮੰਡੀ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰ ਦੇਣ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। 20 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘੇ ਗਮ ਤੇ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ।

ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਧਿਰ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਕ ਤੰਗਨਜ਼ਰ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਬਿਰਤੀ ਮੂਹਰੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਏ ਇਹ ਕੱਟੜ ਪੰਥੀ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵੱਲ ਸੇਧਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਲ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਉਂ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਤੇ ਬੱਦੂ ਕਰਨ ਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸਾਲਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੇ ਹਨ।

'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਦੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਘੇਰੇ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੀ, "ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ 'ਚ ਵੱਡਾ ਖੱਪਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ 20 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿੜ ਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸੰਗੀ ਤੇ ਦੋਸਤ ਬਿੱਟੂ ▷

ਬਟਾਲਾ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਦੋ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜਮ ਅਗਵਾ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਮੁਲਾਜਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਗੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ

ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਜੋ ਦੌਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਝੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜਮ ਵਰਗ ਅੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਿਆਦਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨਜਾਇਜ ਕੁੱਟ-ਦਰਜਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 'ਤਿੰਨ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬ-ਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰ ਖਪਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਰਕਲ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਦਫਤਰ ਖੈੜਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਨੂਰਮਹਿਲ ਦੇ ਦੋ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਿਤੀ 21-7-89 ਨੂੰ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਕੋਈ ਉਘ ਸੁਘ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅੰਨਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਨਬੰਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ 'ਚ ਪੁਲਸੀ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹਿਆ, ਲੱਤਾਂ ਖਿਚ ਕੇ ਪਾੜਦੇ ਰਹੇ, ਘਰ ਦੀ ਵਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਪਲੱਗ ਖੋਹਲ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਫਿਰ ਅਣਦੱਸੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ।

ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਕਾਮੇ ਤੁਰੰਤ ਹਰ-ਕਤ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਟੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਸਬ ਡਵੀਜਨਾਂ 'ਚ ਰੈਲੀਆਂ ਮੁਜਾਹਰੇ, ਬੋਰਡ ਤੇ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਮਿਲਣ, ਨਕੋਦਰ ਡਵੀਜਨ 'ਚ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਹੜਤਾਲ, ਸਮੁੱਚੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਰਕਲ 'ਚ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਸਰਕਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਰਕਲ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਸਬਡਵੀਜਨ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਸਫਲ ਘੇਰਾਓ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਸੀ ਜਲਾਦ ਜੋ ਦਿੱਨੇ ਦਿਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਫਖਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਖਾੜਕੂ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜੋ ਪੁਲਸ ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉਘ ਸੁਘ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਹੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਮਿਤੀ 6-9-89 ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਮੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨੇ ਪਏ।

ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਢਾਹੇ ਗਏ ਜਬਰ ਨਾਲ ਦੋਨੋਂ ਕਾਮੇ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਦਾ ਗੁੱਟ ਟੁੱਟਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜੁਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਖੁਦ ਬਟਾਲੇ ਬੁਚੜਖਾਨੇ 'ਚ ਜਬਰ ਢਾਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਜਣੇ ਦਾ ਗੋਡਾ ਉਤਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ, ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਦਾ ਤਕੜਾ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੋਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਚ ਸਕੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਸੀ ਜਲਾਦਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਖਪਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਮੁਲਾਜਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਬੇਖੌਫ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੁਲਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਵਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ✠

◁ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਿੱਦੜਬਾਹੇ ਅੰਦਰ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆਇ ਫਰੰਟ' ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਤੇ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। 'ਮੁੰਡਿਆ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਹੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਘਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਨਾ ਬਣਨ।"

ਅਸੀਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਗਮ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਅਮਲ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ 'ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਨ' ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਜ ਦੇਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ✠

ਖਿੜਕ ਰਹੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼

ਟੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਦੀ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 3000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਚੀਫ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਾਊਥ ਦੇ ਧੱਕੜ ਤੇ ਹੈਂਕੜਬਾਜ਼ ਵਤੀਰੇ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਨਾ ਦਿਤਾ। ਟੀ. ਐਸ. ਯੂ ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਧਰਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ.ਐਸ. ਯੂ. ਦੀ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ 800 ਦੇ ਲਗ-ਭਗ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਰਕਲ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਹੈੱਡ ਆਫਿਸ ਤਕ ਰੋਹ ਭਰਪੂਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਕਲ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਚੀਫ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਾਊਥ ਦਾ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਲਈ ਘੇਰਾਓ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਅਥਾਹ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਤਸਾਹ ਬੋਰਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਪਾਲੇ ਚੰਦਰੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਥੇ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਮਿਨਹਾਸ ਗਰੁਪ ਦੀ ਬੋਰਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਦਾ ਪਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਵੀਜ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਸਮਾਣਾ ਵਲੋਂ ਐਕਸੀਅਨ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ, ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਹੁੜਿਆ ਅਤੇ ਮਿਨਹਾਸ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਲ ਆਗੂ/ਕਾਰਕੁੰਨ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਲਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ ਬੋਰਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਕਲ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਔਖੀ ਹੈ। ਸਾਲ 87 'ਚ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਸੱਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਪੁਰਾ ਵਿਖੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਜੁਆਂਇੰਟ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਜਲ-ਖੇੜੀ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰੀ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬੋਰਡ ਖਿਲਾਫ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਣੇ ਦੇ ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚੁੰਗਲ 'ਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਲ ਕਮੇਟੀ ਪੁਲਸੀ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਤੇ ਅਮਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਉਹ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਰਕਲ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਖਫਾ ਹੈ। ਹਰ ਹੀਲੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਕਰਕੇ ਜਾ ਘਟੋਂ ਘੱਟ ਮਿਨਹਾਸ ਗਰੁਪ ਦੀ ਖੁੱਸੀ ਤੇ ਦੋਗਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੁੜ ਸਰਕਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼-ਪੁਰ ਸਰਕਲਾਂ 'ਚ ਬਦਲਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੜਤਾਲਾਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਘੇਰਾਓ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧੱਕੜ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਈ ਸਰਕਲਾਂ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਆਦਿ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੋਰਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟੀ.ਐਸ. ਯੂ. ਅੰਦਰਲੇ ਲੜਾਕੂ ਕਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਆਗੂ ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਲੜਾਕੂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ, ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਬਦਲਣ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰ-ਮੀਆਂ ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰਖਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਾਰੂ ਹੱਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਲਾਵੇ ਪਰ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁਖ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਫੌਰੀ ਤਿੱਖੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਸਫਾਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੀ।

ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਸਾਂਝੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਲਤ ਸਿਆਸਤ ਹੈ। ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੁਖ ਲੜਾਈ 'ਅੱਤਵਾਦ' ਖਿਲਾਫ ਕੱਢੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਤਿੱਖਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਨ ਤੋਂ ਟਲਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਠੀ ਮਤ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਏਡੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਲਾਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

'ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ'

[ਸਾਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ "ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ" ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "......ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੁਲਾਈ 1987 ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਅਗਸਤ 1987 ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ (ਡਾਕਟਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਆਦਿ) ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਰਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਮੁੱਲੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਿੱਥੇ 'ਰਾਗੀ' ਵਲੋਂ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਧਕੱਸ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨਾ ਸੀ ਉਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਭਟਕ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇਸਨੂੰ ਛਪਾਉਣ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਲਗਦੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਮ ਪੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਣਛਪੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਆਪਣੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਅਣਮੋਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ "ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਾਂ" ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ......।"

"ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤੁਸੀਂ (ਪੈਗਾਮ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ) ਹੀ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਧਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੀਹੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਯਤਨ ਜੁਟਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ,ਭਾਂਵੇ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਵੀ ਹੋਣ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਨਾਂ ਬਿੰਦੀ ਦੀ ਕੱਟ ਵੱਢ ਬਿਨਾ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿਓਗੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਣੀ ਰਹੇਗੀ।"

ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚਾਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਸਕੇ। [ਸੰਪਾਦਕ, ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ]

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ : ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਸਵਾਲ

ਅੱਜ ਦੀ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?" ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਇਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਮਿਥਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਰੂਹ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੀਤੇ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੇਜਾਨ ਅੰਗ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲਾ ਲੱਛਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਜਾਹ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ ਜਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ

ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਉਦੇਸਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਲ ਵਧਣ ਲਈ ਲੈਸ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਵਜਾਹ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਭਰਵੀਂ ਸਮਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਬਿਆਨ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹੋਮਲੈਂਡਜ਼ ਦਾ ਸਮੂਹ

ਇਸ ਪਰਤੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਨਸਲ, ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆ-ਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਰੂਪਤਾ (homogenoity) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮਾਦੀ ਹਾਲਤਾਂ, ਨਸਲੀ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਰਹੁਰੀਤਾਂ, ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ 'ਚ ਫੈਲ-ਰਿਆ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ ਪਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ, ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੱਦ ਤਕ ਵਿਕਸਤ ਪਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿੰਨ ਇਲਾਕਾਈ ਜ਼ੁਬਾਨ, ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਚਣਹਾਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ-ਇਕਹਿਰੀ ਟਿਕਣਹਾਰ ਸਿਆਸੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਹੰਢਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ, ਬਲਵਾਨ ਜਾਂ ਪਰਤਾਪੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹਾਂ ਵਲੋਂ, ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿਸਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਕ ਰਾਜ ਹੇਠ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਖਣ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ 'ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼' ਦੀਆਂ ਮੱਧਯੁਗ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ 'ਪਰਤਾਪੀ' ਸਲਤਨਤਾਂ ਵੀ, ਇਸ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰੀ, ਉਤਰੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਕੱਸਕੇ ਰੱਖਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕ-ਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਰਮ ਵਜੋਂ, ਜਦ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਲਤਨਤਾਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਪਕੜ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਝੱਟ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦੇ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਫੁਟਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਛੱਤਾ ਛਿੜ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ 'ਪਰਤਾਪੀ' ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਉਤੇ ਅੱਡ ਅੱਡ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਉਸਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। 'ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਕ ਸੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਵਰੋਸਾਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵੀ, ਇਕ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲੇ 'ਖਾਲਸਾਈ ਰਾਜ' ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੂਲਣ ਲੱਗੇ ਸਨ।

ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਤੇ "ਬਿਪਰਿਨ ਕੀ ਰੀਤ"

ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕ ਇਕਹਿਰੇ, ਕੇਂਦਰ ਮੁਖੀ ਸਿਆਸੀ ਰਾਜ ਦਾ ਖਾਸਾ ਤੇ ਸਰੂਪ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੇਕੜਲਾ ਰਾਜ ਸੀ।

ਜਿਥੇ ਖਿੰਡੀ-ਬਿਖਰੀ ਸਿੱਖ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸਾਂਝੇ 'ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਹੇਠ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਮੇ ਵਜੋਂ ਅੰਕਤ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਖਾਲਸਈ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਉਪ-ਰੰਤ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿ-ਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਚਰੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਉਪ-ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅੰਦਰ "ਬਿਪਰਿਨ ਕੀ ਰੀਤ" ਮੁੜ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ, ਭਟਕਣਾਂ ਤੇ ਅਧੋਗਤੀਆਂ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦ-ਰੂਨੀ ਨਿਘਾਰਾਂ, ਕਲੇਸ਼ਾਂ, ਗਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜਸੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੜੇ ਹੀ ਦੁਖਾਂਤ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਨਾਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਹੇਠ ਚਲੀ ਗਈ।

ਸਿੱਖ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਮੋਹਰੀ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਵੇਲ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹਿਆ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਇਆ-ਵਾਦੀ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਿਉਂਦ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹਰ ਉਪਰਾਲਾ ਵਰਤਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਰੋਸ, ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਰੋਹ ਵਧੱਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮੀ ਭਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਰੂ ਸੱਟ, ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਕੌਮਾਂ, ਨਸਲਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਇਲਾਕਿਆਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ, ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ-ਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜਾਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ "ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ" ਦੀ ਕੁਟਲ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੁਲਾਮੀ ਭਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਚੋਭ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਸੀ ਭਰਾਤਰੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀਆ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੇ ਰੁਚੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ।

ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੀ ਅਦੁੱਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਸਦਕਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਅੰਦਰ, ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆ ਦੇ ਕੇ ਠੋਸ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਸਲ, ਧਰਮ, ਕੌਮ, ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਜ਼ਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਭੇਦ ਭਾਵ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ, ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੌਰਵ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਪਾ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰਜੀਵੜਿਆ ਦੀ ਕੌਮ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਪਰਗਟ ਹੋਈ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਇਹ ਝਲਕ, ਕੋਈ ਇਤਫਾਕੀਆਂ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਜਿਥੋਂ "ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਇਆ।

ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਮਹਾਜਨੀ ਵਰਗ ਦੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ

ਖਾਲਸੇ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਤੇ ਬੇਗਰਜ਼ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਇਸ ਸਪਿਰਟ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੁੱਟ ਖੋਰੇ ਵਪਾਰੀ ਤੇ ਮਹਾਜਨੀ ਵਰਗ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੱਧ ਫੁਲ ਰਹੀ ਭਰਾਤਰੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੰਗ-ਨਜ਼ਰ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਤੇ ਲਾਲਸਾ ਖੋਰ ਬਿਰਤੀ ਨਾਲ ਡੰਗ ਸੁੱਟਿਆ। ਫਿਰਕੂ ਤੁਅੱਸਬਾਂ ਨਾਲ ਡੰਗੇ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਲੋਟੂ ਚੌਧਰ ਮੜ੍ਹਨ ਦੀ ਹਵਸ ਇਸ ਕਦਰ ਭੜਕ ਉੱਠੀ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕੇ, ਸਾੜੇ,ਸ਼ੱਕ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾ ਨਾਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ, ਇਸੇ ਮੰਦ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਤੇ ਮਕਰ ਤੇ ਫਰੇਬ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗਲਬਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਦ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾ ਦੀ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਬੁੱਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾ ਇਹ ਈਮਾਨ ਦੇ ਖੋਟੇ, ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਅਤੇ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ, ਫਰੇਬ ਅਤੇ ਮੱਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ 'ਪਹਿਚਾਣ' ਦਾ ਆਦਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਪਖੰਡੀ ਦਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ। ਹਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਾ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀਕਰਨ ਦੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਕੌਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਭਿਆ-ਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸਾਵੇਂ ਮੌਕੇ ਨਸੀਬ ਹੋ ਸਕਣ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ?

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਇਹ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਰਜ਼ਾ-ਮੰਦੀ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹਨਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ (ਭਾਵ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆ) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮੋਹਨਦਾਸ ਕਰਮ ਚੰਦ ਗਾਂਧੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਹਾਤਮਾ' ਕਹਿਣਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਉਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਨੇ 1931 ਵਿਚ ਗੁਰ-ਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਵਿਖੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦੁਆ-ਇਆ ਸੀ ਕਿ "ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ (ਭਾਵ ਸਿੱਖਾਂ) ਲਈ ਤਲਵਾਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।"

1944 ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖਿੱਤਾ ਉਲੀਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕਣ।

ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਇਕਰਾਰਾਂ ਤੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮਹਾਂਰਥੀਆਂ ਦੇ ਝਾਸੇ 'ਚ ਆ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਘਟਨਾ-ਚੱਕਰ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ "ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੰਦ" ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ "ਅਸਲੀ" ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੂ ਜਬਾੜ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਲੁਕੋ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉਘੜਵੀਂ ਝਲਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਲੀ, ਜਦ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਾਰੂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਹਕਾਰਤ ਨਾਲ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਤੰਗ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰਾਨਾ ਹਵਸ ਨੇ, ਫੈਡਰਲ ਪਰ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ, ਖੰਡਤ ਪਰ ਕੇਂਦਰਸ਼ਾਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸੋਚ ਤੇ ਜ਼ਿੱਦ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, 'ਵੱਖਵਾਦੀ' ਵਿਚਾਰਾਂ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਲੀਡਰ ਭਾਰੂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਕ-ਵਿਹੂਣੇ ਬਟਵਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਹਿਮਤ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਸਲੀ ਚੋਰ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਲੀਡਰ ਹੀ ਹਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸਿੱਖ-ਦੁਸ਼ਮਣੀ

1947 ਵਿਚ ਜਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਉਘੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਅੱਡ ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕੌਲ ਇਕਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਾਲ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਆਨੀਂ-ਬਹਾਨੀਂ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਭੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾਕੇ, ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰ-ਦਿਆਂ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ, ਨਰਾਜਗੀ ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰੋ ਜਬਰੀ ਇਕ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੜ੍ਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। (ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ, ਅੱਜ, ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਫਰੇਬ ਅਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਥੋਪੇ ਗਏ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੱਬ ਹੁੱਬ ਕੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਹੇਜ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣ-ਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਘਾਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਕੁਕਰਮ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।) ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਸਰਿਆ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦਗੇ, ਫਰੇਬ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉਤੇ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਰ-ਸੰਘਾਰ ਦੀ ਇਕ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੋਹਰ' ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪੋਥੀ' ਵਜੋਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦੀ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਹੀ 'ਨਮਸਕਾਰ' ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਖੈਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ ਬੇਇਸਾਫੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੋਚ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਰੁਚੀ ਦੀ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੱਕੀ ਮੰਗ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ "ਫਿਰਕੂ" ਤੇ "ਵੱਖਵਾਦੀ" ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਸੂਲੀ ਮੰਗ ਉਠਾਉਣ ਦੀ 'ਗੁਸਤਾਖੀ' ਬਦਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਸਿੱਖ ਵਰਗ' ਉਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਭੰਡੀ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਰੰਭ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਫਿਰਕੂ ਤੁਅੱਸਬੀ ਰੋਅ ਭੜ-ਕਾਉਣ ਦੇ ਕਮੀਨੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਸ਼

ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਵੱਡਮੁਲੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਹਯਾਈ ਨਾਲ ਭੁਲਾਕੇ, ਉਲਟਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ' ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੰਕੇ ਤੇ ਸੁਆਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਸਿਰੜੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਖਰਕਾਰ ਜਦ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਅਤਿ ਘਿਨਾਉਣਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਮੇਤ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ। ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲੋਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਹੈਡਵਰਕਸਾਂ ਉਤੇ ਬਣਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ 'ਭਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ' 'ਚ ਨਵੀਆਂ ਸੋਧ-ਸੁਧਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵਹਿਸੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਖਰੂਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਹਿੰਦੂ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀ ਮਨਸੂਬੇ:

ਥੋੜ੍ਹਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਚਾਲ ਚਲਣ 'ਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਛਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਵਰਗ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰਗਾਹ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਬੂ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਣ ਲਈ "ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ" ਦਾ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸੰਕਲਪ ਉਭਾਰਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀ ਮਨਸੂਬੇ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਵਰਗ ਇਸੇ ਲੋੜ ਤੇ ਰੁਚੀ 'ਚੋਂ ਹੀ ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ "ਹਿੰਦੂ-ਤੇ-ਹਿੰਦੀ-ਕਰਨ" ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ 'ਚੋਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਹਿੰਦੀ ਨਿਵਾਜ਼ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਵੈਤ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਰਿਆ ਰਵਈਆ ਪਨਪਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਵਿਹਾਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਡ ਅੱਡ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ 'ਚ ਆਪਣੀ ਆਰਥਕ, ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜਦੋਜਹਿਦਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਮਨੀਪੁਰ, ਮੇਘਾ-ਲਿਆ, ਤਰਿਪੁਰਾ, ਆਸਾਮ, ਸਿੱਕਮ, ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ, ਝਾੜਖੰਡ ਉਤਰਾਖੰਡ, ਕੋਹਿਲਸਤਾਨ (ਬਿਹਾਰ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ), ਗੋਆ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਅੰਦਰ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਤੇ ਨਵ-ਬਸਤੀਆਨਾ ਦਮਨਕਾਰੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲਾਸੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ 'ਚ ਘੋਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੇ ਤਰਿਪੁਰਾ ਅੰਦਰ, ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੋਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਾਰੂ ਰਵਈਆ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਤੇ 'ਅੱਤਵਾਦ' 'ਵੱਖਵਾਦ' ਤੇ 'ਦਹਿਸਤਵਾਦ' ਦੇ ਠੱਪੇ ਲਾਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਦੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਤਬਕਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਉਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ-ਹੰਕਾਰੀ ਰਵਈਏ ਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਵਤੀਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਇਸਾਈਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਿਤਾੜੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਰੋਸ, ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਨਮ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਰਨ ਜਾਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਹਾਰ ਵਰਗੇ ਪਛੜੇ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਦਲਿਤਾਂ ਉਤੇ ਢਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਓ ਖਿਚੜੀ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਯੂ. ਪੀ. ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਰੰਭੇ ਕਤਲ-ਸੰਘਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਈਸਾਈਆ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰੇ ਆਕਰਮਣਸ਼ੀਲ ਰਵਈਏ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਭਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਨਾਹਰਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ' ਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਏਦੂੰ ਐਨ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ, ਭਾਵ 1947 ਦੀ ਵੰਡ

ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੰਡਰ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੇਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਹੀ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ-ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ

ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਘੜਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਮੌਕੇ, ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਗਰਦੀ ਦੀ ਖੌਫਨਾਕ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਚਮਕਦੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਿਸ਼ਕ ਸੁੱਟੀ ਕਿ ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਅੰਦਰ "ਜੂਝਣ ਕਾ ਚਾਓ" ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿਜਦੇ ਡੰਡੌਤਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਤੇਗਾਂ ਸੂਤ ਲਈਆਂ।

ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲ ਬੇਰੋਕ ਵਗਦੇ ਰਹੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਬਾਹੀ 'ਤੇ ਚਟਾਨੀ ਠੱਲ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦਭਾਵ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਹਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁਝਾਰੂ ਜ਼ੁੱਸੇ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ, ਮੁੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਸਿੱਖ ਹੀ ਓਟਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦੁਰਭਾਗ ਜਾਂ ਦੁਖਾਂਤ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲਗਪਗ 5-6 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਆਪਣੀਆਂ ਘਾਟਾਂ,ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੇ (ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰਨ 'ਚ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ)।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਲਗਭਗ 50-60 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤਨਤਾ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਸਿਖ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦਿਖਾਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਬੇਸਮਝੀ, ਥਿੜਕਣ ਤੇ ਗਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਰੜੀ ਅੰਦੋਲਨ, ਲੜਨ ਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਗਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆ ਰਹੀਆ ਗੰਭੀਰ ਪਛਾੜਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ, ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਜਰਵਾਣਿਆਂ, ਧਾੜਵੀਆਂ ਤੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗਰੀਬਾਂ, ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ, ਨਿਓਟਿਆਂ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ, ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਉਤੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਉਨਾ ਚਿਰ ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆ ਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌ-ਬਰ-ਨੌ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ 'ਚ ਰਹੀ। ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ, ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਤੇ ਲੋਭੀ ਤੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਆ ਪਿਆ ਤਾਂ ਲਹਿਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਿਘਾਰਾਂ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਲ ਵਹਿ ਤੁਰੀ। ਜੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 40 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਅਤਿ ਦੁਖਦਾਈ ਕੌੜਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਹਰ ਵਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜੀ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਗਦਾਰੀਆ ਦੀ ਇਕ ਵਜਾਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਧਨਾਢ ਵਰਗ 'ਚੋਂ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣਾਂ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜੀ ਆਰਥਕ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਪੱਖੋਂ, ਸਿਖੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਇਹਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਆਰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਰਚ ਚੁਕਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੋਭ ਤੇ ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾਜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗਦਾਰੀ ਭਰੇ ਪੈਂਤੜੇ ਵੱਲ ਧੂਹ ਲਿਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੱਲੇ-ਕੱਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕੀੜੇ ਲਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ,ਇਸ ਚੌਧਰ ਮੁਖੀ ਕੌੜਮੇ ਦੀ ਸਾਂਝੀ 'ਮਰਜ਼' ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਬੁੱਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਰਹਿਣਾ ਕਿਤੇ ਵਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ । ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹਾਬੜ ਤੇ ਚੌਧਰ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਆਪਣੇ ਵੱਸ 'ਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੱਕੇ ਪੁਤਰ (ਬਿਗਾਨੇ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ) ਦੀ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਕੇ ਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਕੁਰਸੀ ਤਕ ਅਪੜਨ ਦੀ ਗਲਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਸੂਲ ਤੇ ਬੇਗਰਜ਼ ਭਾਵਨਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮਹਿਜ ਇਕ ਵਪਾਰ ਦੀ ਵਸਤੂ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੋਲ

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਡ-ਮੁੱਲੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੇਣ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਉਤੇ ਦਹਾਕਿਆ ਤੋਂ ਜਮ-ਜੱਫਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ, ਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ, ਈਮਾਨ ਦੇ ਕੱਚੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਫਰੋਸ਼ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੌਧਰਗਿਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਧਾੜਕੂ ਮੋੜ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ । ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਵਸ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮਾਤਰ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਿਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦਾ ਅਮਲ (ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ) ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਨਵੀਂ ਸੇਧ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦਰ ਮੁੜ ਜਗਾਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਪਿਰਟ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਅਜੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾਂ, ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਭਟਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭੀ ਤੇ ਚੌਧਰ ਦੇ ਭੁਖੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੱਖੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਤੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੂਝ ਸਿਆਣਪ ਠਰੰਮੇ ਤੇ ਸੁਘੜਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਿੰਦਿਆ, ਤੁਹਮਤ, ਸਰੀਕੇ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤਕ ਗਰਕ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ । ਸਿਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹਿੱਸੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਖ ਉਤੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੇ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਦਿਲੀ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਦਾ ਰੋੜਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਨਦਾਰ ਤੇ ਕਾਬਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ 'ਚ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਦੇਣ ਤੇ ਸੇਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਤੇ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਹਾਲਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਅਯੋਗ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਜਹਿਦ ਰਾਹੀਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਦੀਵੀ ਨਿਯਮ ਤੇ ਦਸਤੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਤੇ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਨਾਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੇ ਅੱਜ ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਜਿਹੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਤਹੀਣ ਤੇ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਤੇ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜੁਝਾਰ ਕੁੱਖ 'ਚੋਂ ਜਨਮ ਲੈ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਨਰੋਈ ਲੀਡਰ-ਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਤੇ ਹਮਾਇਤੀ ਰਵੱਈਆ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬੇਲੋੜੀ ਭੜਕਾਹਟ ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਪੁਰਾਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਜਿਹਾ ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਰਵੱਈਆ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਰਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਜਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਪੁਰਾਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਘਾਟਾਂ ਤੇ ਊਣਤਾਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਮਲ ਤੇ ਤਜਰਬੇ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਪੁਰਾਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਆਗੂ ਪੀੜੀ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਘਾਟਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਰਵੱ-

ਈਆਂ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹਨਾਂ ਘਾਟਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ : ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਰਾਹ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਗੁਲਾਮ ਹਨ।' ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜ ਮੁਖ ਸਮੱਸਿਆ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਠੋਸ ਅਰਥ ਇਕ ਅਜਿਹੇ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜੂਝਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਰੂਪ 'ਚ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ, ਬਾਣੇ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ, ਆਪਣੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸਥਿੱਤੀ ਦੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਦੋਜਹਿਦ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਾਅ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੇ ਰੋਲ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਆਰਥਕ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਵਿਚ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰਲੇ ਕੁਝ ਹਿਸਿਆਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਫਾਦਾਂ ਲਈ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰਾਸ ਬਹਿੰਦੀ ਨਿਤ ਬਦਲਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਕਾ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ ਤੇ ਹਸਤੀ ਫੁੱਟੀ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਤਾਣ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਖੋਰਨ ਤੇ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਉਤੇ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਿਖਾਂ ਉਤੇ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਜਾਬਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਣੀ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਸ ਖਿਤੇ ਅੰਦਰ "ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣ ਲਈ" ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਫੇਰ ਬਦਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਸੁਧਾਈ ਉਕਾ ਹੀ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਧੱਕੇ, ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਉਤੇ ਉਸਰੇ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁਢੋਂ ਸੁਢੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਵਿਉਂਤਣਾ ਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ?

ਸਮਾਜੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤੇ ਭੀਖ ਮੰਗਿਆ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਨਾ ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਦਾਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਇਆਂ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਆ ਪਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ 'ਸ਼ੈਅ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਕਠਨ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨੇ ਪਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੌਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ :—

> ਬਲ ਛੁਟਕਿਓ ਬੰਧਨ ਪਰੇ
> ਕਛੂ ਨ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥
> ਬਲ ਹੋਆ ਬੰਧਨ ਛੁਟੇ
> ਸਭ ਕਿਛੁ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥

ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਾਬਰ ਤਾਕਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਜਾਨ-ਹੂਲਵਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਜੁਝਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਪਰੇਰਨਾ ਹੇਠ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਿਰੋਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼

ਅਜ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਫਿਰਕੇ, ਨਸਲ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਇਲਾਕਾਈ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਟਕਰਾਓ ਨਹੀਂ । ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਰੇ ਜਗਤ 'ਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ **ਕੱਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ** ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਦੋਜਹਿਦ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ । ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੇਵਲ ਲਹੂ ਪੀਣੀਆਂ ਜੋਕਾਂ, ਦੁਸ਼ਟਾਂ, ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਧਾੜਵੀਆਂ, ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ,ਬਾਣੇ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ,ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਉਤੇ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖ ਜਦੋਜਹਿਦ ਦਾ ਮੁਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਭਾਗ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਉਹ ਤਾਕਤਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨਾਤੇਦਾਰੀ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਤੇ ਧਰੋਹ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਤੇ ਜ਼ਾਤ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜਬਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਭਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਸਾਂਝ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਭਰ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ, ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਕਬਾਇਲੀ ਤੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਵੀ, ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਆਰਥਕ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦਮਨ ਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਰੂਪੀ 'ਕੈਦਖਾਨੇ' ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਛਾ ਤੇ ਤਾਂਘ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖ , ਇਹਨਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ੀਲ ਤਬਕਿਆਂ ਵਲ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਹਨ । ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਬਕੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਜੂਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਰਥਕ,ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ,ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ, ਸਮਾਜੀ, ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬੰਦ ਹੋਵੇ । ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੂਹ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੁੱਖੀ ਧੱਕੜ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਉਖਾੜਕੇ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਇਕ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਖੁੱਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਵਾਲਾ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚਾ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਵੇ । ਸਿੱਖ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਖੜੇ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ।

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਕੁਝ ਫੌਰੀ ਮਸਲੇ

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਫੌਰੀ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋਧਪੁਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਸਮੇਤ ਸਭ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਰਿਹਾਈ, ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਤੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲਾਮਬੰਦੀ,ਜਨਤਕ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਹਮਾਇਤ ਉਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣੀ ਪਏਗੀ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ'ਤੇ ਇਕ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ'ਤੇ ਰੋਸ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏ । ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ/ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ/ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਬਿੱਲੇ ਲਾਉਣੇ, ਘਰਾਂ ਉਤੇ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਯਰਗਮਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੌਮ ਉਤੇ ਇਹ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਥਿੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਰਬੇ ਵਰਤਣ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਪਾਊ ਜਾਂ ਯਰਕਾਊ ਤਰੀਕੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਹ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਆਪਣੇ ਦਮ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰ ਕੇ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜੁਝਾਰੂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪਾਏ ਪੂਰਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਜੈ ਤੇਗੰ

ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸਵਾਰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੇ।

(ਸਫਾ 2 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ, ਥਾਣਾ ਕਲਾਨੌਰ (ਤਿੰਨੇ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ) 15 ਅਪਰੈਲ ਤੇ 18 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਮੱਝਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਅੱਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਵਲ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚੂੜ ਚੱਕ (ਥਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ) ਦੇ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਿੰਡ ਅਰਜਨਪੁਰਾ (ਥਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ) ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ (35) ਪੁੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਦੌਲਤਪੁਰ ਥਾਣਾ ਕਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਗਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਗੌੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸੀ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂਟਲ ਹਸਪਤਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਬਰ ਦੇ ਦੌਰ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੁਲਸ ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਚੰਭਾਜਨਕ ਹਨ.ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਜੋ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜਬਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਖਿਲਾਫ ਤਿੱਖੀ ਜਨਤਕ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਟਾਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਪੰਚਾਂ, ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਹਨ।''

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਜਬਰ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜਬਰ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ 'ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ, ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਆਲੀਵਾਲ ਗਰੁੱਪ) ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਪੈਗਾਮ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਬਰ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਦਾ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਹੇਠ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਈਨ ਮੰਨ ਫਿਰ ਤੇਰੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਸਿਰੇ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦੇਣ (ਅਜੀਤ 22 ਸਤੰਬਰ) ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਲੋਚਦੇ ਹਰ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਘਿਰਾਓ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਪੈਗਾਮ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਬਲੈਕ ਥੰਡਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਥੇ ਕਈ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ। ਕਾਫੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕਈ ਕੈਦੀ ਖਾੜਕੂ ਇਸ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਆ ਗਏ, ਉਥੇ ਵੀ ਮੈਂ ਪੇਪਰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕੀ ਟੀਮ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਏਸ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕਰੇਗੀ।

ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਓ, ਜਿਸ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪੈਗਾਮ ਅਪੜਿਆ ਹੈ ਜੇ ਕਿਤੇ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ 1969 (ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ.ਐਲ.) ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ-ਸੰਪਾਦਕ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਪੁਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ ਜੋ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਸਾਥੀਓ ਹਰ ਮੁਸਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਚਲੋ। ਪੈਗਾਮ ਲਈ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਜੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੂਝ ਵੱਧਦੀ ਹੈ।

—ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਬੁਤਾਲਾ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਦੋਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ 30 ਅਗਸਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬੰਦ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 80 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਸਾਥੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ। ਕਬਰਵਾਲਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਪੰਜਾਬ ਮਸਲਾ ਇਕ ਦਮ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬੇਹੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅੜੀਅਲ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਜਮ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ,
ਸਕੱਤਰ, ਟੀ. ਐਸ. ਯੂ, ਦੋਦਾ

ਆਪ ਦਾ 'ਪੈਗਾਮ' ਰਸਾਲਾ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਆਪ ਮੇਰੇ ਖਾੜਕੂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਾਰੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇ। 'ਪੈਗਾਮ' 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ। ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਵੀਰ ਜੀ, ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਜਿਉਣ ਦੇਣਗੇ।

ਸਤਿਨਾਮ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ,
ਬੁੱਟਰ ਸ਼ਰੀਂਹ (ਫਰੀਦਕੋਟ)

ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਚਾਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਮੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਜਮਾਨਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਲਸ ਮੈਨੂੰ ਹਫਤੇ. ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਥਾਣੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਰਦਾਤ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਹੋਰ ਕੁੱਟ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਟੀ.ਬੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਠਕ, ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਵੀਰ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਚੇ 'ਪੈਗਾਮ' ਅਤੇ ਡਾ: ਜੀਵਨ ਜੋਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਰਚੇ 'ਸ਼ੀਹਣੀ' ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਾਲਜੇ ਦਾ ਰੁਗ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਖਾਕੀ ਕੁੱਤੇ, ਕਵਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਨਵ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਥਾਣਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੈਥੋਂ ਸਹਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਖਾਕੀ

ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜਾਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਏ. ਕੇ. 47 ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੇ ਬਦਲੇ ਲਵਾਂ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੂਟਰਾਂ ਕੋਲ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮਚਾਕੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪੁਲਸੀਏ ਕੁੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਝੂਠਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਪ ਲੜ ਗਿਆ।

ਇਕ ਪਾਠਕ,
ਪਿੰਡ ਦੋਦਾ (ਫਰੀਦਕੋਟ)

ਵੀਰ ਜੀ, ਅਗਸਤ ਅੰਕ ਵਿਚ ਤੁਸਾਂ, ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਇਕ ਫਾਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ 35 ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬੱਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਧਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਚ ਢੇਰ ਫਰਕ ਹੈ। ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਬਰੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁਲ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੱਦਾਰੀ ਭਰੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨਿਆ ਫਰੰਟ' ਵਰਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੱਦਾਰੀ ਭਰੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ. ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਗਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਗਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਗੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇ-ਟਾਈਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ- ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਖੇੜਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਦਾਰੀ ਭਰੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਿੱਲ ਜਿਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਫਾਇਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਪਾਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਆਹ ਜੱਗਬਾਣੀ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾੜਾ? ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਐਂਵੇ ਝੱਗ ਸੁੱਟੀ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰ- ਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਹੋਰ ਵੀਰ ਜੀ, ਪੈਗਾਮ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲਈਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ 29 ਦਿਨ ਉਡੀਕਦਿਆਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਦੀ ਦੋ, ਚਾਰ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਏਨੇ ਤਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਆ ਜਾਣ. ਇਵੇਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੈਂਡ ਗਰਨੇਡ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਆਪ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਵੀਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੈਤੋ।

ਆਪ ਵਲੋਂ ਨਿਧੜਕ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿਆਸੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਚੱਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪ ਦੇ ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪਰਚੇ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਹੀ ਆ ਕੇ ਪੁਛਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਗਾਮ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਜਾਤਪਾਤ ਬਾਰੇ ਸੰਧੂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਿੱਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤ ਪਾਤ ਭਾਰੂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹੂੰਗਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ ਤਕ ਮੈਂ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜੱਟ ਜਾਤ 'ਚੋਂ ਸਿਖ ਬਣੇ ਕਿਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਕਹਾਉਂਦੇ ਪਰੰਤੂ ਸਿੰਘ ਬਣੇ,ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਪੱਕਾ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਵੇ,ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਅਖੌਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਹੈਦਰ ਨਗਰ, ਸੰਗਰੂਰ।

ਰੋਟੀ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੌਮੀ ਮਸਲਾ

ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ

ਛੱਪਕੇ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ

ਸੰਪਾਦਕ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ :—

ਡਾ: ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਡਾ: ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਕਾ: ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ
ਡਾ: ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ: ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ
ਪ੍ਰਿੰ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ: ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਡਾ: ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼
ਪ੍ਰੋ: ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ
ਡਾ: ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਜਾਦ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

✠ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕੁੱਝ ਉਚ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਉਧਾਰ ਖਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਥਿੱਤੀ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾ ਭਾਵੁਕ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਹਾਂ।

—ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

✠ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਕ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਜਰਵਾਣਿਆ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾ ਵਾਸਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਆਪਣੇ ਹਿਤੀ ਕਲਚਰ ਉਸਾਰਨ।

—ਪ੍ਰੋ: ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

✠ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ (ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ) ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਮੂਹਰੇ ਕਿਸੇ ਭੀਖ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਕੌਮ ਦੇ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। —ਕਾ: ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ

✠ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚਾ ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਤੱਤ ਵਾਲੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਹਾਮੀ ਜਾਂ ਰਾਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਿੰਦੂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਕੋਈ ਜੇਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਰਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ। ਖਰੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਆਪਾ-ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਠੋਕ ਵਜਾਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਆਪਾ-ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਕੋਈ ਮਾਅਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।

—ਪ੍ਰੋ: ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ

✠ "ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ, ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਗਰਤ ਅਤੇ ਚੇਤੰਨ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਅਤੇ ਤਾਂਘਾਂ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਗਰਤਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੋ ਇਸਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਹੰਢਣਸਾਰ ਹੱਲ ਹਕੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚਾ ਹੈ।

—ਡਾ: ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ : ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਸਕਰੌਦੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ-148026

ਕੀਮਤ : ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਐਡੀਸ਼ਨ 40/- ਰੁ:, ਰਿਆਇਤੀ ਮੁੱਲ—20/- ਰੁ:, (5/- ਰੁ: ਡਾਕ ਖਰਚ ਵਖਰਾ)

JANTAK PAIGHAM 35, AL/TC/87/070523

ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ?

(ਖਾੜਕੂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ)

☩ ਸਿਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

☩ ਖਾੜਕੂ ਇਸ ਤਿਲ੍ਹਕਣਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਖੇਡ੍ਹ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ 'ਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

☩ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਇਸ 'ਨੀਤੀ ਬਾਣ' ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਇਹਨਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

"ਜਨਤਕ ਪੈਗਾਮ" ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਂਫ਼ਲਿਟ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲਾ ਦੇ ਖਰੇ ਤੇ ਠੋਕਵੇਂ ਉੱਤਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪਤਾ : ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ. ਸਕਰੌਦੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ-148026 ਕੀਮਤ : 2 ਰੁ:

---

31 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਦਿਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ । ਕਈ ਪੰਜਾਬ ਪੱਖੀ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ

'ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਿਹਾੜੇ'

ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਰਾ ਜਨਤਕ ਪੈਗ਼ਾਮ ਇਸ ਸੱਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਟਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫਤੇ ਤਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ ।